

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

Циклова комісія маркетингу, торгівлі та харчових технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи

Вікторія СОВА
«19» 08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Безпека життєдіяльності та екологія»

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань

07 Управління та адміністрування

(шифр і назва галузі знань)

освітньо-професійна
програма

Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

спеціальність

076 Підприємництво та торгівля

відділення

Підприємництва

(назва відділення)

Робоча програма «Безпека життєдіяльності та екологія»
(назва навчальної дисципліни)
для студентів
за галуззю знань 07 Управління та адміністрування
спеціальністю 076 Підприємництво та торгівля
освітньо-професійна
програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
«16» серпня 2024 року - 14 с.

Розробник: Оксана ПОГОРІЛА, викладач вищої кваліфікаційної категорії

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії маркетингу, торгівлі та харчових технологій
Протокол від «16» серпня 2024 року № 1

Голова циклової комісії маркетингу, торгівлі та харчових технологій

Н. Дубас

Схвалено методичною радою коледжу.
Протокол від «16» серпня 2024 року № 1

Голова
Д. Костюк

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування	Обов'язкова
Розділів – 2	Спеціальність: 076 Підприємництво та торгівля Освітньо-професійна програма: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 120		2-й
		Семестр:
3-й		
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 2 самостійної роботи – 5	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції:
		18 год.
		Практичні, семінарські:
		16 год.
		Лабораторні:
		год.
		Самостійна робота:
86 год.		
		Вид контролю:
		Підсумкова контрольна робота

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми здобуття освіти – 34/86

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є сформувати уявлення про загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, їхні властивості, вплив на життя і здоров'я людини, а також про способи попередження і ліквідації небезпек та знань щодо оптимального існування людини в екологічно безпечному навколишньому середовищі, розуміння механізмів взаємодії людини і довкілля, аналізу першочергових вимог для збереження генофонду людської популяції. Надані знання, уміння, здатності потрібні для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Перелік компетентностей студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни:

Загальних компетентностей (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальних компетентностей (ФК):

СК2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо діяльності підприємства.

СК5. Здатність здійснювати діяльність із дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК11. Здатність формувати інформаційне середовище щодо якості і безпечності товарів, товарної асортиментної структури, правового поля здійснення торговельно-технологічних процесів.

СК12. Вміння визначати відповідність якості товарів, тари, послуг вимогам законодавчо-правових актів.

3. Передумови вивчення дисципліни

Предмет «Природничі науки» («Технології», «Людина», «Земля»)

4. Очікувані результати навчання

Програмні результати навчання (РН):

РН18. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства, вести здоровий спосіб життя.

РН19. Забезпечувати процес виробництва товарів та організацію послуг у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності з дотриманням вимог екологічної безпеки.

5. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання знань студентів наведено в додатку до робочої програми навчальної дисципліни.

6. Засоби оцінювання

Контрольні заходи включають поточний, тематичний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських (практичних) занять та у процесі здійснення самостійної роботи у таких формах: експрес-опитування, тести, задачі, реферати, розрахункові роботи, студентські презентації, робота в Інтернет тощо.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

7. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності

Тема 1.1. Теоретичні положення безпеки життєдіяльності, їх філософська основа

Життєдіяльність як фізіологічно-структурне поняття, її суть, взаємозв'язки та взаємозалежності. Об'єкт та предмет безпеки життєдіяльності (БЖД). Основні завдання науки про безпеку людини, історія її розвитку. Місце безпеки життєдіяльності в системі наук. Дуалістична природа людини: природне і соціальне середовище її існування. Місце людини в біосфері. Людство епохи ноосфери та його основні завдання. Взаємозв'язок життєдіяльності з навколишнім середовищем в системі "людина — середовище — діяльність".

Тема 1.2. Класифікація джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів

Загальна оцінка та характеристика небезпек. Класифікація небезпек. Характеристика небезпечних та шкідливих факторів. Ризик як оцінка небезпек.

Вплив природного середовища на людину. Космос, геліо- та геофізичні фактори. Кліматичні й метеорологічні фактори. Едафічні й гідрологічні фактори. Космічні і земні ритми. Біоритми та їх класифікація. Десинхроноз як патологічний стан при порушенні біоритмів організму людини.

Техногенне середовище та його небезпечні і шкідливі фактори. Основні негативні фактори техносфери. Небезпечні і шкідливі фактори техногенного середовища.

Соціальні та соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Конфлікти, їх види та спосіб розв'язання. Тероризм, терористичні акти. Фізична залежність від алкоголю,

наркотиків, тютюну та їх наслідки в суспільстві. Соціальні та психологічні фактори ризику. Психофізіологічна основа забезпечення безпеки людини.

Тема 1.3. Безпека в системі «людина – навколишнє середовище»

Поняття «здоров'я людини». Фактори ризику формування здоров'я людини. Здоров'я та його складові. Здоровий спосіб життя. Механізми адаптації. Специфічні та неспецифічні адаптації. Навколишнє середовище, якість умов життя, джерела небезпек в системі «людина – навколишнє середовище». Людський фактор (ЛФ) та напрямки проявів небезпек, що виникають через людський фактор.

Тема 1.4. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС

Засади БЖД в Конституції України. Державні органи управління в галузі БЖД. Управління та контроль за охороною праці, охороною здоров'я. Органи нагляду за охороною здоров'я. Державна система моніторингу та прогнозування НС. Загальна модель забезпечення безпеки життєдіяльності. Принципи надання першої медичної допомоги.

Розділ 2. Основи екології

Тема 2.1. Екологія як природнича наука

Сучасна екологія: предмет, методи і структура. Етапи розвитку екології. Визначення, предмет і завдання екології. Структура сучасної екології. Методологічна основа екології.

Тема 2.2. Аутоекотологія про взаємозв'язок організмів з навколишнім середовищем

Поняття про середовище існування. Наземно-повітряне середовище. Водне середовище. Ґрунт як середовище існування. Організм як середовище життя. Екологічні фактори середовища. Принцип лімітуючих факторів. Біотичні фактори.

Тема 2.3. Структура і динаміка популяцій

Поняття про популяцію. Основні показники популяції. Динамічні показники популяції. Статичні показники популяції. Методи визначення чисельності популяції. Динаміка чисельності популяції. Типи динамічних змін чисельності популяції. Екологічна ніша.

Тема 2.4. Синекотологія (екологія угруповань)

Структура та властивості біоценозів. Видова структура. Трофічна структура. Просторова структура. Умови утворення біоценозу.

Вчення про екосистеми. Складові компоненти екосистеми. Біогеохімічні кругообіги. Біопродукційний процес в екосистемі. Трансформація енергії в екосистемі. Екологічні піраміди. Оцінка ефективності біосистеми. Принцип лімітування біопродукції.

Стійкість екосистем. Загальні принципи стійкості екосистем. Загальна характеристика основних природних екосистем.

Тема 2.5. Техногенний вплив на біосферу

Основні типи забруднення навколишнього середовища. Техногенний вплив на атмосферу. Техногенний вплив на гідросферу. Техногенний вплив на літосферу. Зміни ландшафтів. Нормативи забруднень. Міграція ксенобіотиків. Закон концентрування ксенобіотиків.

Тема 2.6. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони природного середовища

Основні аспекти охорони навколишнього природного середовища. Стратегія вирішення екологічних проблем. Система контролю природокористуванням. Червона і Зелена книги України: збереження біорізноманіття – шлях до оптимізації соціоекосистем. Екологічна ситуація в Україні. Головні причини, джерела та наслідки розвитку екологічної кризи в Україні. Демографічна ситуація в Україні.

8. Структура навчальної дисциплін

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
л		сем	п	лаб	с.р.	
Розділ 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності						
Тема 1.1. Теоретичні положення безпеки життєдіяльності, їх філософська основа	15	2	2			11
Тема 1.2. Класифікація джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів	15	2	2			11
Тема 1.3. Безпека в системі «людина – навколишнє середовище»	15	2	2			11
Тема 1.4. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС	15	2	2			11
Разом за розділом 1	60	8	8			44
Розділ 2. Основи екології						
Тема 2.1. Екологія як природнича наука	9	2				7
Тема 2.2. Аутоекологія про взаємозв'язок організмів з навколишнім середовищем	10	2	2			6
Тема 2.3. Структура і динаміка популяцій	10	2				8
Тема 2.4. Синекологія (екологія угруповань)	10	2	2			6
Тема 2.5. Техногенний вплив на біосферу	9	1				8
Тема 2.6. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони природного середовища	10	1	2			7
Разом за розділом 2	58	10	6			42
Підсумкова контрольна робота	2		2			
Усього годин	120	18	16			86

9. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми та зміст семінарських занять	Кількість год
1.	Тема 1.1. Теоретичні положення безпеки життєдіяльності, їх філософська основа 1. Поняття безпека. 2. Поняття небезпеки. 3. Основні завдання науки про безпеку людини, історія її розвитку. 4. Місце безпеки життєдіяльності в системі наук. 5. Дуалістична природа людини: природне і соціальне середовище її існування.	2
2.	Тема 1.2. Класифікація джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів 1. Загальна оцінка та характеристика небезпек. Класифікація небезпек. 2. Характеристика небезпечних та шкідливих факторів. 3. Ризик як оцінка небезпек. 4. Вплив природного середовища на людину. 5. Десинхроноз як патологічний стан при порушенні біоритмів	2

	організму людини. 6. Техногенне середовище та його небезпечні і шкідливі фактори.	
3.	Тема 1.3. Безпека в системі «людина – навколишнє середовище» 1. Поняття «здоров'я людини». 2. Фактори ризику формування здоров'я людини. 3. Здоров'я та його складові. Здоровий спосіб життя. 4. Механізми адаптації. Специфічні та неспецифічні адаптації.	2
4.	Тема 1.4. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС 1. Засади БЖД в Конституції України. 2. Державні органи управління в галузі БЖД. 3. Управління та контроль за охороною праці, охороною здоров'я. Органи нагляду за охороною здоров'я. 4. Державна система моніторингу та прогнозування НС.	2
5.	Тема 2.1.-2.2. Екологія як природнича наука. Аутоекологія про взаємозв'язок організмів з навколишнім середовищем 1. Сучасна екологія: предмет, методи і структура. 2. Етапи розвитку екології. Визначення, предмет і завдання екології. 3. Структура сучасної екології. 4. Поняття про середовище існування. 5. Наземно-повітряне середовище. 6. Водне середовище. 7. Ґрунт як середовище існування. Організм як середовище життя.	2
6.	Тема 2.3.-2.4. Структура і динаміка популяцій. Синекологія (екологія угруповань) 1. Поняття про популяцію. Основні показники популяції. 2. Динамічні показники популяції. 3. Статичні показники популяції. 4. Методи визначення чисельності популяції. Динаміка чисельності популяції. 5. Структура та властивості біоценозів. Видова структура. 6. Трофічна структура. 7. Просторова структура. 8. Умови утворення біоценозу. 9. Вчення про екосистеми. Складові компоненти екосистеми.	2
7.	Тема 2.5.-2.6. Техногенний вплив на біосферу. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони природного середовища 1. Основні типи забруднення навколишнього середовища. 2. Техногенний вплив на атмосферу. 3. Техногенний вплив на гідросферу. 4. Техногенний вплив на літосферу. 5. Основні аспекти охорони навколишнього природного середовища. 6. Стратегія вирішення екологічних проблем. 7. Система контролю природокористуванням. Червона і Зелена книги України: збереження біорізноманіття – шлях до оптимізації соціоекосистем. 8. Екологічна ситуація в Україні.	2
8.	Підсумкова контрольна робота	2
	Разом	16

10. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми та зміст практичних занять	Кількість годин
1.	Не передбачено навчальним планом	

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми та лабораторних занять	Кількість годин
1	Не передбачено навчальним планом	

12. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми та зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1.1. Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек.	11
2.	Тема 1.2. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Ризик, як кількісна оцінка небезпеки. Види, рівні, категорії ризику. Види ризику за ступенем прийнятності. Соціальні та соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Конфлікти, їх види та спосіб розв'язання. Тероризм, терористичні акти. Фізична залежність від алкоголю, наркотиків, тютюну та їх наслідки в суспільстві. Соціальні та психологічні фактори ризику. Психофізіологічна основа забезпечення безпеки людини.	11
3.	Тема 1.3. Вплив характеру й темпераменту людини на її безпеку. Мислення, комунікативність, емоції, воля в системі забезпечення безпеки людини. Самооцінка. Потреби й активність особи. Зовнішні подразники та їхній вплив на зміну психофізіологічного стану організму. Стрес. Фобії. Типові моделі психологічних реакцій людей у випадку екстремальних ситуацій. Фактори, що стійко або тимчасово підвищують індивідуальну імовірність наразитись на небезпеку.	11
4.	Тема 1.4. Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС. Головні положення про навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення НС та аварій.	11
5.	Тема 2.1. Методологічна основа екології. Рівні організації живої матерії. Об'єкти вивчення в екології. Галузі і підрозділи в екології. Загальні принципи екології. Закони і категорії.	7
6.	Тема 2.2. Вплив абіотичних факторів на життєдіяльність організмів. Вплив антропогенного фактора на життєдіяльність організмів. Вплив біотичних факторів на життєдіяльність організмів. Вплив взаємодії екологічних факторів на життєдіяльність організмів.	6
7.	Тема 2.3. Особливості популяцій рослин і тварин. Співіснування популяцій - норма їх існування. Методи визначення чисельності популяції. Динаміка чисельності популяції. Типи динамічних змін чисельності популяції. Моногамія та полігамія. Одиночне та групове способи життя. Розміщення особин популяції у просторі. Ріст	8

	чисельності популяції, криві росту та виживання.	
8.	Тема 2.4. Співвідношення понять «біогеоценоз» (В.М. Сукачов) та «екосистема» (А. Тенслі). Складові компоненти біогеоценозу та основні фактори, які забезпечують його існування. Біологічний кругообіг в екосистемі.	6
9.	Тема 2.5. Поняття про ксенобіотики. Закон концентрування ксенобіотиків. Екологічний контроль продуктивності екосистеми. Біологічні ресурси планети, шляхи їх збереження. Рослинні ресурси. Тваринні ресурси.	8
10.	Тема 2.6. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони природного середовища. Екологічна ситуація в Україні. Головні причини, джерела та наслідки розвитку екологічної кризи в Україні. Демографічна ситуація в Україні.	7
	Разом	86

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

14. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

При викладанні дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та екологія» використовуються мультимедійні презентації в PowerPoint, мультимедійний проектор та екран. Навчально-методичне забезпечення з навчальної дисципліни, розміщене у навчально-інформаційному середовищі Moodle.

15. Заняття, що підлягають оцінюванню

Розділ 1				Тематична	Розділ 2			Тематична	Підсумкова к.р.	I семестр
T 1	T 2	T3	T4		T 5,6	T 7,8	T 9,10			
C3 1	C3 2	C3 3	C3 4		C3 5	C3 6	C3 7			
Максимальна оцінка - 12 балів										
Мінімальна оцінка – 1 бал										

16. Рекомендовані джерела інформації

ОСНОВНА

Законодавчі і нормативні акти

1. Кодекс цивільного захисту України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
2. Закон України «Про охорону навколишнього середовища». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
3. Закон України «Про дорожній рух». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text>
4. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
5. Закон України «Про систему громадського здоров'я». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#n840>
6. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39/95-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>

Підручники (навчальні посібники)

8. Безпека життєдіяльності / Піскунова Л.Е., Прилипка В.А., Зубок Т.О. Підручник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2013. – 456 с. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / – К.: Основа, 2016. 267 с.
9. Екологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Г. Т. Васюкова, О. І. Ярошева. – К.: Кондор, 2020. – 523 с.

10. Запорожець О.І, Халмуратов Б.Д. та ін. Безпека життєдіяльності / . – К.: ЦУЛ, 2013. – 448 с.
11. Зеркалов Д. В. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / . – К.: Основа, 2014. – 364 с.
12. Стиценко Т.С., Пронюк Г.В., Сердюк Н.М., Хондак І.І. «Безпека життєдіяльності»: навч. посібник / Т.С Стиценко, Г.В. Пронюк, Н.М. Сердюк, І.І. Хондак. – Харків: ХНУРЕ, 2018. – 336 с.
13. Худоба В. Екологія : навч.-метод. посіб. / Володимир Худоба, Юлія. Чикайло. – Львів : ЛДУФК, 2016. – 92 с.

Допоміжна

14. Кошель В.І. Савюк Г.П., Дзундза Б.С. Безпека життєдіяльності людини: Навч.метод. посібник - Івано-Франківськ: НАІР, 2013. – 182 с.
15. Маруненко І. М. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт / І. М. Маруненко, М. М. Шеремета, Г.І. Волковська, Г. В. Кобенюк. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 47 с.
16. Станіславчук О.В. Безпека життєдіяльності: практикум / О.В. Станіславчук, О.Б. Горносаї, В.М. Маринич. – Львів: Сполом, 2016. – 183 с.
17. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. / Є. П. Желібо, І. С. Сагайдак / Ун-т державної фіскальної служби України. Ірпінь, 2020. 256 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

18. Кабінет Міністрів України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
19. Рада національної безпеки і оборони України. – Режим доступу: <http://www.rainbow.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/>
21. Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України. – Режим доступу: <https://dsns.gov.ua/>
22. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>
23. Екологія Право Людина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epl.org.ua>
24. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mepr.gov.ua>

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕКОЛОГІЯ»
Для денної форми здобуття освіти**

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено вивчення 2-х розділів обсягом (кредитів ЄКТС):

1 розділ – 2 (60 год.);

2 розділ – 2 (60 год.);

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено застосування 3-х форм контролю знань студентів: поточного, тематичного, підсумкового.

1. Поточний контроль.

За кожним елементом розділу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни, обов'язкова певна форма поточного оцінювання знань. Такими формами можуть бути:

- усне опитування;
- письмова контрольна робота (відповіді на питання лекційного курсу, розв'язання задач, виконання певних розрахунків тощо);
- тестування знань студентів з певного розділу (теми) або з певних окремих питань лекційного курсу;
- виступ на семінарських заняттях (з рефератом, в дискусії);
- перевірка розв'язання завдань (задачі, окремі розрахунки) тощо.

Критеріями оцінки є:

при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та допоміжної літератури;
- аналітичні міркування, вміння роботи порівняння, висновки.

при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

На практичному/семінарському занятті оцінюються:

- усні відповіді студентів;
- участь в обговоренні дискусійних питань;
- участь у ділових, рольових іграх та їх обговоренні;
- аналіз ситуаційних завдань та вміння доведення власної думки;
- правильність розрахунків при визначенні певних показників, вирішенні ситуаційних завдань, задач;
- реферативні виступи, усні повідомлення тощо.

Оцінювання самостійної роботи студента.

Контроль самостійної роботи студентів здійснюється як під час аудиторних занять (на семінарах, практичних заняттях), так і у позааудиторний час.

Контроль самостійної роботи передбачає:

- визначення ступеня засвоєння матеріалу;
- визначення якості виконання завдань;
- своєчасне виконання і здача поточних завдань;
- оцінку знань, здобутих у результаті самостійної навчальної роботи.

2. Тематичний контроль.

Тематичний контроль є підсумком певного етапу вивчення навчальної дисципліни. Його мета – виявлення проміжних результатів засвоєння студентами змісту навчальної дисципліни.

Тематична оцінка визначається як середнє арифметичне набраних балів за поточну роботу при вивченні тем певного розділу.

3. Підсумковий контроль.

Вивчення трьох розділів навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та екологія» завершується виконанням підсумкової контрольної роботи. Її мета – виявлення кінцевого результату засвоєння студентами змісту навчальної дисципліни. Критерії оцінювання знань студентів за підсумкову контрольну роботу наводиться у пояснювальній записці до пакета тестових завдань.

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та екологія» як профільного предмета, вивчення якого передбачене освітньою програмою профільної середньої освіти для підготовки фахових молодших бакалаврів на основі базової загальної середньої освіти, здійснюється за 12-бальною шкалою (табл. 1), з подальшим переведенням семестрової оцінки в оцінку за національною шкалою «Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно» з визначенням рейтингу студента в балах за 100-бальною шкалою (табл. 2) та перенесенням підсумку у Відомість успішності з навчальної дисципліни.

Таблиця 1. Оцінювання навчальних знань студентів

Рівень досягнень	Бали	Критерії оцінювання знань студентів
I. Початковий	1 бал	Студент має уявлення з визначеної проблеми, за допомогою викладача може розпізнати окремі поняття навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та екологія», що стосуються навчального матеріалу у межах програми навчальної дисципліни.
	2 бали	Студент намагається відтворити окремі поняття, за допомогою викладача або з використанням підручника володіє елементарними знаннями за програмою; обирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні «так – ні»).
	3 бали	Студент відтворює окремі поняття; з допомогою викладача або з використанням підручника фрагментарно визначає їхні ознаки; відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді; з допомогою викладача фрагментарно виконує практичні завдання без належного оформлення.
II. Середній	4 бали	Студент з допомогою викладача або з використанням підручника відтворює незначну частину навчального матеріалу у межах програми навчальної дисципліни, дає визначення окремих понять, у відповідях може допускати помилки; з допомогою викладача виконує практичні завдання з неповним їх оформленням.
	5 балів	Студент відтворює основний зміст навчального матеріалу у межах програми навчальної дисципліни, відповідаючи на запитання викладача; дає визначення окремих понять; наводить приклади, що ґрунтуються на матеріалі підручника; у відповідях може допускати помилки; з допомогою викладача виконує практичні завдання, частково оформляє їх.
	6 балів	Студент самостійно, але неповно відтворює навчальний матеріал у межах програми навчальної дисципліни; частково дотримується логіки його викладу; відповідає на окремі

		запитання; у цілому правильно вживає термінологію з дисципліни; у відповідях допускає помилки; розв'язує прості типові задачі з допомогою викладача; з допомогою викладача виконує практичні завдання, оформляє їх без висновків.
III. Достатній	7 балів	Студент самостійно і послідовно відтворює більшу частину навчального матеріалу у межах програми навчальної дисципліни; у відповідях на запитання допускає неточності; розв'язує прості типові задачі звертаючись за консультацією до викладача; виконує практичні завдання, звертаючись за консультацією до викладача, оформляє їх, робить неповні висновки.
	8 балів	Студент самостійно і послідовно відтворює навчальний матеріал у межах програми навчальної дисципліни; відповідає на поставлені запитання, допускаючи у відповідях неточності; дає порівняльну характеристику явищ та процесів; виправляє допущені помилки; розв'язує типові задачі користуючись алгоритмом; виконує практичні завдання, звертаючись за консультацією до викладача, оформляє їх, робить неповні висновки.
	9 балів	Студент вільно відтворює навчальний матеріал у межах програми навчальної дисципліни та відповідає на поставлені запитання, передбачені навчальною програмою; з допомогою викладача узагальнює, систематизує та встановлює причинно-наслідкові зв'язки; самостійно розв'язує типові задачі; виконує практичні завдання, оформляє їх, робить нечітко сформульовані висновки.
IV. Високий	10 балів	Студент системно та вільно відтворює навчальний матеріал у межах програми навчальної дисципліни та обґрунтовано відповідає на запитання, передбачені навчальною програмою; узагальнює, систематизує, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; використовує знання у нестандартних ситуаціях; самостійно розв'язує типові задачі у межах програми; робить чітко сформульовані та обґрунтовані висновки.
	11 балів	Студент логічно, усвідомлено оперує навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни; обґрунтовано відповідає на запитання; самостійно аналізує і розкриває сутність і функції фінансів; встановлює і обґрунтовує причинно-наслідкові зв'язки; аргументовано використовує знання у нестандартних ситуаціях; самостійно розв'язує задачі; ретельно виконує практичні завдання, оформляє їх, робить логічно побудовані та обґрунтовані висновки.
	12 балів	Студент виявляє системні, міцні та глибокі знання за програмою профільного предмета, може вести дискусію з конкретного питання; вільно розв'язує задачі різного рівня складності; вміє без помилок виконувати практичні завдання, передбачені програмою профільного предмета, робить логічно побудовані та аргументовані висновки, самостійно користується різними джерелами інформації; наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Таблиця 2. Переведення оцінки за 12 бальною школою в оцінку за національною шкалою з визначенням рейтингу студента в балах

Оцінка за 12 бальною шкалою	Оцінка національна	Рейтинг студента, бали
12	Відмінно	100
11		96
10		93
9	Добре	89
8		84
7		79
6	Задовільно	73
5		69
4		64
3	Незадовільно	59
2		40
1		20